

Slovenski Meščan

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani. — Izhaja vsako nedeljo zjutraj. — Dopisi naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Naročnina do konca leta 5 K. Posamezne številke 10 vin. Oglasi: za enkrat 12 vin., za dvakrat 10 vin., za trikrat in večkrat 8 vin. za enostopno petit-vrsto.

Najnovejše vesti.

Bakljada „Ljubljanskega Zvona“.

Dasiravno je blagodejni dežek hladil vročino, vključ po učiteljskih glasovih pomnoženemu zboru, ki je štel kakih 28 mož, vzlic slavnostnemu razpoloženju, je bila bakljada, prirejena kumici ge. pl. Trnkoczyjevi, zelo — klaverna. Petje se je komaj čulo v najbližji bližini, in in onih par „večnih“ balončkov ni napravilo prav nobenega vtisa. Bilo jih je kakih 25—30. Celo slavna meščanska godba ni bila nič kaj razpoložena, ko je zaigrala „Naprej“.

Mnogobrojne množice poslušalcev so bile razočarane in čule so se nekatere prav mastne opazke. Policija je nastopala zelo oblastno. Neki izvošček je hotel mimo, pa se ga ni pustilo, da ne bi — motil menda. Če bo današnja „slavnost“ tako medla, kakor je bila bakljada, no, potem se pač lahko znjo ponaša „Ljubljanski Zvon“.

Imenovanja v finančni službi.

Finančni nadsvetnik v Brnu, Alojzij Kliment, rodod moravski Čeh, je imenovan dvornim svetnikom in finančnim ravnateljem v Ljubljani. Gosp. Kliment je slovenščine popolnoma zmožen.

Finančni nadsvetnik Josip Dobida v Ljubljani je imenovan dvornim svetnikom in poklican v finančno ministrstvo.

Nemiri na vseučiliščih.

Gradec, 27. junija. Nemškonalni in židovski dijaki so danes napadli v avli katoliške dijake in bogoslovce. Ker rektor ni mogel napraviti miru, so se ustavila predavanja in se je semester zaključil. Izpiti in rigorozi se vrše neovirano tudi še naprej.

Gradec, 27. junija. Pri današnjem pretepu na univerzi so nemški nacionalci nastopili z vso sirovostjo. Katoliškim dijakom so trgali čepice z glav in trakove s prsi ter bili s palicami in pljuvali po njih. Tudi policiji se ni zlepa posrečilo napraviti mir pred univerzo, ko so nacionalni dijaki izrinili katoliško dijaštvo na ulico. Semester je zaključen in bo šele ministrstvo odločilo, ali se bo štel, ali ne.

Dunaj, 27. junija. Pri današnjem poboju na vseučilišču so bili trije katoliški dijaki težko poškodovani. Le policiji se je zahvaliti, da se ni zgodilo še več pobojev. Krščansko-socialni poslanci baron Morsey, Schraffel in drugi so bile priče tem pobojem in so takoj energično posredovali pri naučnem ministrstvu.

Na Dunaju.

Črtice o slavnostnem sprevodu na Dunaju, dne 12. junija 1908.

Ceno življenja.

„Kdor hoče iti na Dunaj, mora pustiti trebuh zunaj“, to je že stari pregovor in Martin Krpan ga je rabil v časih cesarja Janeza. Da dandanes ni nič boljše, oziroma še slabše, bo pač umljivo, saj se je od Krpanovih časov vsaka stvar precej podražila celo na Vrhu pri sv. Trojici, kaj se ne bi tudi na Dunaju. Ako so zahtevali za en sedež v bližini cesarskega paviljona po 60 K in še več, si je lahko misliti, da bodo Dunajčanje tudi druge stvari precej podražili. In res, stanovanja so bila tako draga, da bi bilo skoraj bolje storiti tako, kakor je dejal neki ljubljanski veseljak, ki se je tudi udeležil slavnostnega sprevoda. „Ah, kaj“, je dejal, „porogovilim malo po mestu, parkrat zapojem, in potem me že vtaknejo čez noč kam. Zjutraj se pa legitimiram, in ker moram biti pri sprevodu, me bodo že izpustili“. Ali je res tako naredil, nam ni znano, vsekako pa bi bil tako stanoval najceneje.

Drugi udeležnik sprevoda je iskal zase in za svojo soprogo štiri ure sobe po vseh mogočih hotelih, a povsod se mu je reklo, da je vse zasedeno. Pač, v hotelu „Union“ v IX. okraju so pač imeli še dve sobi na razpolago, in dotičnik bi bil najel obe, ali

Jezikovno vprašanje na Koroškem.

Dunaj, 27. junija. Nujni predlog, ki ga je vložil „Slovenski klub“ v zadevi jezikovne rabe pri sodiščih na Koroškem, se najbrž umakne, ker je govor posl. dr. Hočevarja v tej zadevi dosegel popoln uspeh.

Slovanski dijaški kongres.

Praga, 27. junija. Slovanski dijaški kongres je danes odposlal ruski dumi brzovjavo, v kateri je bilo izraženo, da vidi v konstituciji edino bodočnost Rusije. Kongres je sprejel tudi resolucijo za ustanovitev slovenske univerze Ljubljani, dokler se pa ta ne ustanovi pa za ustanovitev začasnih samostojnih slovenskih učnih stolic na praškem češkem vseučilišču.

Tržaško mestno gospodarstvo.

Trst, 27. junija. Proračun za prihodnje leto izkazuje 12.885.310 K potrebščin. Rednih dohodkov je 5.520.520 K, pokritek iz raznih doklad in naklad znaša 7.391.500 K, potemtaka torej preostanka 26.710 K.

Slovenci v Trstu.

Trst, 27. junija. Trgovsko-obrtna zadruga je kupila za približno 400.000 K dve hiši, eno v ulici Aquedotto, drugo pa v ulici Stadion, kjer se nameste združni uradi in slovenska trgovska, oz. ljudska šola.

Na smrkavosti oboleli.

Dunaj, 27. junija. Včeraj je došel semkaj iz Černovic profesor dr. Lukesch, ki je nalezal pri nekem na smrkavosti obolelem konju to bolezen. Ž njim se je pripeljala tudi njegova soproga, 2 in pol letna hčerka in sobarica. Vozili so se sami v popolnoma ločenem vozu z napisom: infekcija po smrkavostnih bacilih. Na isti bolezn je obolela tudi soproga na tej bolezn umrlega Arnošta in tudi njena mati. Obe sta v černoški bolnišnici v izoliranem oddelku.

Beg bosanskega časnikarja.

Sarajevo, 27. junija. Na šest mesecev obsojeni urednik v Sarajevu izhajajoče „Srpske Reči“, Štefanović, je pobegnil v Srbijo, da se odtegne kazni.

Italija proti Avstriji.

Rim, 27. junija. Državni zbor je sprejel skoraj soglasno (230 proti 18) zakon, s katerim dovoljuje veljanske svote za utrjenje meje proti Avstriji.

Dvoboj med poslanci.

Budimpešta, 27. junija. Poslanec Tuzcek je napovedal dvoboj poslancu Earkashazyju, ker je ta imenoval neki njegov medklic — nesramnost.

ker je povedal, da namerava ostati le eno noč, mu je vrtar odgovoril, da se mu stvar ne izplača, da torej ne odda sobe. Povsod drugod pa so ponujali privatne sobe in sicer sobo z dvema posteljama za „malenkostno“ ceno 8 K za osebo in dan. Človek se na onem trdnem granitnem tlaku grozovito utruji in zvečer komaj čaka, da pride v posteljo, vzlic temu pa vendar nekoliko pomislija, ali ne bi bilo boljše „prekrokat“ cele noči, kakor pa plačati 16 K za prenočevanje za dve osebi. Veliko več bi tak krok končno tudi ne stal, in pri tem bi si človek ogledal vsaj nekoliko dunajsko življenje. Pisec teh vrstic je imel pri iskanju stanovanja pravo srečo v nesreči. Obletel je že vse mogoče hotele, pa nikjer nič. Končno vendarle dobi privatno sobo nekje v IX. okraju, sobo z dvema posteljama po 8 K za osebo. Plačati je hotel naprej, ali ženica, ki je oddajala sobo, ni mogla menjati bankovca za 50 K. Prijatelj, ki stanuje na Dunaju in je bil s piscem in njegovo soprogo ter pomagal iskati stanovanje, se ponudi, da gre menjat. Obletel je vse obližnje gostilne in prodajalne, pa nikjer drobiža. Kaj sedaj? Končno le pravi ženica, da lahko tudi potem plača. „Hišna vrata so odprta do 10.“ Onemu dunajskemu Slovencu pa je le bilo žal 16 svetlih kronic in iztaknil je v neki poststranski ulici le še ponižen hotelček, kjer se je dobila soba z dvema posteljama za ravno tako ponižno ceno 4 K. Kake obraze je neki delala potem ona „postrež-

Miljonarjevi sinovi — goljufi.

Černovice, 27. junija. Milijonar Tennenblatt je v svoji oporoki imenoval za dediče svoje tri sinove, volil pa je ubožcem 50.000 K. Sinovi so v oporoki zbrisali od tega števila dve ničli, da se je svota glasila le na 500 K. Milijonarje-goljufe so zaprli.

Poljske demonstracije na Pruskem.

Berolin, 27. junija. Več tisoč oseb broječa poljska množica je hrupno demonstrirala v Poznanju proti vojaški godbi, ki je igrala samo nemške komade. Policija je z golimi sabljami razgnala demonstrante, od katerih je nekaj mrtvih veliko pa ranjenih.

Železniška nesreča.

Bombay, 27. junija. Na progi Bombay-Baroda sta v bližini postaje Baroda trčila skupaj brzovlak in tovorni vlak. Več voz se je vnelo, 15 oseb je mrtvih, 270 pa več ali manj ranjenih.

Občinsko in deželno gospodarstvo.

VI.

Ker smo že opisali vse občinsko-uradno osebje opišimo še občinske volilce. Občinski volilci so navadno jako mirne, potrpežljive duše le ob volitvah se razvnamejo. Ker ste pa pri nas že nekaj let v deželi dve stranki, mora se te modre navade poprijeti vsak napreden in inteligen ten volilec, ker se sicer sploh ne sme prištevati med olikance. Zato imamo že v vsaki zakotni vasi po dve stranki, v mnogih krajih so celo tri, ne gre se pa za to, kar njih naslov pomeni, temveč največkrat za stvari, ki s temi besedami niso v prav nobeni zvezi. Osebnost sovraštvo, nasprotujoči interesi, škodoželjnost so faktorji, ki delajo na deželi liberalce in klerikalce. Kaj je klerikalizem, je „Slov. Meščan“ že povedal, strašilo namreč, s katerim se naivne ljudi terorizira. Zato poznam na Slovenskem jako veliko mesto, kjer so listi S. L. S. meščanom dokazali njih vse graje vredno občinsko gospodarstvo, ki se je pod „liberalnim“ imenom bujno razvilo v tisočake broječe dolgove. A kljub temu mestna inteligenca z uradništvom vred liberalno voli, kajti biti „klerikalen“ in pripoznati liberalne kozle, bi bil največji greh in največja sramota za „naprednjaka“.

V drugem slučaju imamo vas, v katero se stekati dve dolini; eni občinarji žele zvezo s sosednim

ljiva* ženica, ko ob 10. ni bilo ne tujcev in ne 16 kronic. Oni dunajski Slovenec, rodod ljubljčan, je bil najbrž prebrisana glavica in nalašč „ni mogel“ zmenjati, ker je vedel, da se bo še kje našlo kaj cenejšega. In res, spalo se je za 4 K ravno tako dobro, kakor drugje za 16 K. Postelja je bila čista, in drugega se pa v takem slučaju sploh ne zahteva in tudi težko dobi več.

S tramvajem in izvoščkom.

Kdor pride iz Ljubljane na Dunaj, bo nehote primerjal ljubljanski tramvaj z dunajskim. Sicer je znano, da Ljubljana ne more biti ravno preveč ponosna na svojo cestno železnico, kajti ta železnica je menda zato, da se človek takrat vozi ž njo, kedar hoče kaj zamuditi. Vse drugače je dunajski tramvaj. Tu ti ni treba čakati cele večnosti, da ti pride nasproti voz, s katerim se pelješ, temveč jih imaš vsak čas na razpolago. In praznih voz tu sploh ne vidiš. Vse ti je nabito polno, stoji ti trdo skupaj, kakor slanki v sodu, pa še ti kdo skoči na voz med vožnjo, in nihče se zato ne krega, ako je v stiski, kakor bi bil v kleščah, vse ti je zadovoljno, samo da se pelje, da je tem prej na svojem mestu. In kako hitro ti vozi! Vzlic temu pa so nesreče zelo redke, dočim se v Ljubljani sliši vsak čas, da je tramvaj povozil tega ali onega. Kaj bi šele bilo v Ljubljani, ako bi bil promet tak, kakor je na Dunaju, kjer ti na križiščih

glavarstvom po eni, drugi po drugi dolini, in tako so ondi nastali „liberalci“ in „klerikalci“, dosegel pa še ni nihče ničesar, kajti „previdni“ inženir se pri posvetovanjih ni nikdar odločno izrazil na to ali ono proggo, temveč je prepustil, da se ne „zameri“, vso stvar „ljudski volji“, in tista ljudska volja se že dvajset let prepira, ali naj gre cesta po desni ali levi strani, ne da bi se bila do danes odločila. Imajo vsaka pač svojo stranko, a nimajo ceste.

Zelo krivičen pa je tudi dandanašnji občinski volilni red. Le en vzgled! V večjem mestu na Kranjskem imajo davkoplačevalca, ki plača toliko, da bi moral po razdelitvi v tri dele priti sam v vse tri razrede. Ker pa to ni mogoče, zato voli sam v prvem z ostalimi, povetinoma tujimi uradniki. V drugi in tretji razred se porazdele ostali, davek plačujoči občinarji; ker je pa v dotičnem kraju nekaj virilistov in konsumnih društev, plačajo ti s a m i toliko davka, da pride v drugi razred primeroma jako malo volilcev, v tretji pa vsa ogromna večina ostalih prebivalcev, ki so faktučni reprezentanti cele občine, a kljub temu v njej vladajo in — dolgove delajo večinoma neveščki, tuji elementi prvega in drugega razreda. —

Prav veliko je pa tudi takih volilcev, katerim ni mari občinski blagor, temveč jih veže le osebna korist. To slabost ve dobro porabiti v mnogih občinah vladajoča stranka. Da se ljudi priklene, se jim da zaslužka pri vožnji in zgradbah. Pri nas se je udomačila vse graje vredna navada, da mora biti vsakdo, ki pri občini služi, tudi političen pristaš vladajoče stranke. Ali je mož veden ali neveden, potreben ali nepotreben, drag ali po ceni, — odločilno ni ne eno ne drugo, temveč politično mišljenje.

Zato pa pri nas v nekaterih krajih tako radi zidajo, ker se mnogo zasluži in tudi mnogo ljudi na stranko priklene; ali so stavbe potrebne, solidne, v ceni primerne ali ne, nihče ne vpraša.

Veliko so krivi naših občinskih in javnih grehov tudi naši politični organizatorji oziroma politične stranke. Zapomnimo si enkrat za vselej, da se stranka ne sme volilcu hliniti, temveč ga mora prepričati; ne volilci stranko, temveč strankin program mora voditi volilce. V tem se pa pri nas mnogo greši. Ko se prično volitve in agitacija, tedaj stranka volilcem več obljubi, če je obljuba še tako smešna ali občini škodljiva. Znani so mi slučaji, da je stranka direktno zagovarjala občinske naprave, ki so bile nedopustne, samo da bi se nekaterim neveščim in neukim ljudem, ki so to zahtevali, ne zamerila in volilcev ne izgubila. Stranka ni imela poguma reči: prijatelj, tvoj svet je dober, ali neizvedljiv, zato ga tudi priporočati ne moremo.

Radi tega vidimo, da pri nas občine velikokrat sklepajo o stvareh, ki so popolnoma nasprotne javnim interesom, samo ker se stranka boji za nekaj veljavnih volilcev. V občini in deželi bodi vedno javen blagor merodajen, ne pa koristi posameznikov!

Ker smo napisali že toliko o občinah, povejmo še nekaj o občinskih in deželnih cestah. Tudi pri občinskih cestah velja gorenja trditev boječnosti; praviloma se mora vsaka nova stavba s ceste umakniti, toda kedaj se to zgodi? Pri državnih cestah vedno, pri deželni večinoma, pri občinskih nikoli, ker se možje boje — zamere. Pa tudi tukaj poznam slučaj, ko bi bila občina takoj regulirala dotični del mesta, da so hoteli hišni posestniki voliti z vladujočo

stranko; ker pa tega niso storili, je regulacija — za kazen — izostala, dasi ni bil kaznovan obcestar, temveč se je osmesila občina, ki ne regulira regulacije potrebnega dela, kazaje se s tem malenkostno pristransko.

Ceste so pa tudi v splošnem potrebne popolne preuredbe. Naše ceste oskrbujejo takoimenovani cestni odbori, ki so sestavljeni iz vse časti in hvale vrednih članov, samo da mnogi nimajo primerne sposobnosti in radi tega tudi uprava cest trpi ali je pa predraga. Navadno vidimo, da se ceste na leto dvakrat kar na debelo posujejo, ali ob mokrem ali suhem vremenu je postranska stvar. Tisto na debelo nasuto kamenje razrije potem živina in vrsta tovornih voz na vse strani, in če so cesto v nekaj mesecih s trudom in težavo izpremenili v decimeter debelo prašno moko, je še dobro, navadno ostanejo v tisto moko globoke udrtine, ki škodujejo živini in vozovom. Marsikdo se izgovarja, da je na cesti preveč prometa a to ni res: več če je prometa boljša je cesta, krivi naših slabih cest so ne veščki cestni organi, katere ne nadzoruje nikak izkušen strokovnjak. Saj dobimo n. pr. še na tako obljuden cesti kakor je Idrija—Kalec idilično-globoke jarke vprek ceste po 10 metrov narazen, mesto da so jarki ob straneh, po cesti pa lepo obokan makadam. O valjčnih strojih, ki gramoz enakomerno v cesto utrde, in enakih napravah pa naši „veščaki“ sploh nimajo nobenega pojma.

Druga napaka naših cest je premajhno število cestarjev; tretja pa, da se cestno odborništvo drži nekaterih družin kot bi bilo dedno. Zatorej: če sem trdil, da je za naša županstva slabo, ker se župani prehitro menjajo, pa trdim za ceste, da je zanje slabo, ker v odborih sede desetletja stari odborniki.

Trgovsko-obrtni glasnik.

Slovinci na razstavo v Prago.

Iz obrtnih krogov smo prejeli sledeči dopis:

Gospod urednik! V zadnji številki „Slovenskega Meščana“ ste objavili vabilo in program, po katerem naj bi se Slovenci udeležili in ogledali jubilejno razstavo v Pragi. V vabilu je tudi pristavljeno, da ako se prikladi vsaj 40 udeležencev, se izlet lahko vrši. Da se bo priglasilo 40 udeležencev, je brez dvojbe in lahko že danes trdimo, da se bo izlet k jubilejni razstavi v Prago gotovo izvršil. Želeli je le, da bi se tega izleta udeležili naši slovenski obrtniki in sicer v kolikor mogoče velikem številu.

Razstave se prirejajo, da se pokaže, koliko je najnovejša tehnika napredovala, oziroma da pokažejo posamni narodi, na kaki višini kulture stojijo in koliko je pri njih industrija razvita. V obrtnih krogih se je o praški jubilejni razstavi že tudi mnogo govorilo. Izrazili so se pa razni pomisleki in sicer ker so baš nekateri listi, zlasti nemško-nacionalni raztrosili v svet, da praška razstava obiskovalcu ne nudi tistega, kar se obeta. Imenovani listi poudarjajo, da sta samo dve tvrdki razstavile nekaj strojev, da so pa po celi razstavi vse izložne omarice nabasane samo z raznimi fotografijami.

Da nemško-nacionalni listi pretiravajo, je ob sebi umevno, vendar človek vseeno premišluje, češ, nekaj je pa vendar na tem, saj dosedaj še nikjer nismo brali posebne ocene, oziroma dosedaj še nobeden ni ovrgel trditve nemških listov.

Za bolj premožne obrtnike je to seveda vseeno. Večim je tudi vseeno, ako vidijo kaj posebnega, ali ne. Drugače pa je pri manj premožnih obrtnikih; ako porabi svoje trdo zaslužene kronce, hoče tudi kaj videti, da kar more potem pri svojem obratu oziroma v svoji delavnici izrabi to. Tudi hoče videti izdelke, da presodi, kako izdeluje obrtniki v drugih deželah. Potem lahko razsodi, ali je zaostal, ali je vsaj v isti vrsti, kakor so njegovi kolegi na severu naše države.

V zadnjem času začeli so se pa naši obrtniki zanimati tudi za razne stroje in razne pripomočke, katere rabijo drugod pri izdelovanju svojih izdelkov.

Ako pride le par obrtnikov skupaj, gotovo se prične pogovor o strojih, kak sistem je boljši i.t.d. Tudi o jubilejski razstavi v Pragi se naši obrtniki razgovarjajo. Vendar konec razgovora o razstavi je: ko bi vedel, ali je vredno iti v Prago ali ne? Bral sem v tem ali onem časniku, da ni nič, da razstava še ni gotova i.t.d. Rad bi šel, ako bi videl kaj novega in zanimivega. Žrtvovati pa denar pa še dragi čas, to bi bilo pa preveč, če bi res — posebnega ne videl.

Gospod urednik, tako je. Naši obrtniki žele napredka in žele, da svoje delavnice moderno opremijo. Vsak bi pa raje vendar videl poprej, predno se odloči. Ako n. pr. naš obrtnik vidi kak stroj v teku, takoj spozna njega vrline. Take prilike pa nudijo razstave, seveda razstave, na katerih se res kaj — vidi.

Da pa bomo glede praške razstave na jasnem, si pisec teh vrstic usoja sprožiti to le misel:

Deželni odbor kot prva inštanca v deželi naj v kratkem pošlje v Prago enega svojih inženirjev ali naj pa da kakemu obrtniku nekoliko podpore, da se pelje v Prago. Ta naj si razstavo natančno ogleda potem pa sporoči natančni opis domačim listom, katerega naj ti potem objavijo. Tudi bi dotičnik lahko napravil o tem predmetu predavanje. Na ta način bi javnost, zlasti pa naši obrtniki izvedeli natančno o celi vsebini praške jubilejne razstave. Ako ima razstava res izvrstne umotvore i. dr., potem bo to obenem tudi agitacijsko sredstvo za razstavo. Če bo popis razstave ugoden, seveda se bo več slovenskih obrtnikov ogledalo razstavo. V nasprotnem slučaju seveda ostanejo pa — doma.

Kako je z obrtnim kreditom.

Ena glavnih točk obrtnega programa je tudi obrtni kredit. Zadoži čas se to vprašanje ventilira po vseh obrtnih pa tudi drugih dnevnih časopisih. S tem vprašanjem je obstoj marsikaterega obrtnika tesno zvezan. Med obrtniki je malo tako srečnih, da imajo bogate starše oziroma sorodnike, da bi jim z denarjem v zadregi pomagali. Saj se večina obrtnikov, zlasti rokodelcev rekrutira iz revnejših slojev, povsod, zlasti pri nas Slovincih. Malo je boljše denarno situiranih obrtnikov, da pridrže svoje sinove doma pri obrtu, kateri potem razpolagajo z očetovimi prihranki.

Obrtniki, če le količkaj morejo, puste sigurno svoje sinove študirati za kak drugi stan. Da večkrat potem taki študirani sinovi obrtnikov zgrešijo svoj poklic, imamo dovolj dokazov.

Obrtni kredit je treba urediti. Res se nekateri merodajni krogi v zadnjem času s tem vprašanjem resno bavijo. Sam minister javnih del dr. Gessmann se je odločno izjavil zato, da se mora to vprašanje — obrtni kredit — v najkrajšem času rešiti. Vendar kako in kaj je v prvi vrsti ukreniti? Obrtni kredit se mora postaviti na popolno trgovsko podlago. Za-

bije na ušesa tramvajski zvonec, o katerem pravi Dunajčan, da kliče: „Fahr nit mit“.

Ker je bil vsled pilon na Dvornem Ringu tramvajski promet speljan po stranskih progah, je moral človek precej paziti, da je zadel pravi voz in se ni zapeljal kam drugam, kakor pa je hotel priti. V takem slučaju se je treba obrniti le na sprevodnika, večinoma Čeha, in to so ti najvljudnejši ljudje na svetu, ti tramvajski sprevodniki. Malo čudno se zdi tujcu, ki se še ni vozil z dunajskim tramvajem, kako ljudje naročujejo vozne listke: „Sechser, gradaus“, „Zehner, umsteigen“ itd. Vozni listki so namreč po 12, 20 in 30 vinarjev, in ker Dunajčan, tudi najimennitnejši ravno tako še računa s krajcarji, kakor naše kmetijske ženske, ne pa z vinarji, zato tudi zahteva „sechser“, če se pelje eno uro daleč, in „zehner“, če se pelje dve. S takim „zehner“ listkom se lahko pelješ skoraj skozi ves Dunaj, in le za najbolj oddaljene kraje je treba več plačati. Vozita pa vedno dva voza skupaj, da se more voziti več ljudi naenkrat in tudi posamezni vozovi so precej večji, kakor ljubljanski.

Razlika med dunajskim in ljubljanskim tramvajem je tudi v tem, da se na Dunaju vozi s tramvajem vse, od visoke gospode do najnižjih, dočim se v Ljubljani „gospoda“ nekako še sramuje tramvaja.

V Ljubljani je kočija z gumastimi kolesi še nekaj zelo redkega, zato ima tudi župan Hribar vedno dovolj gledalcev, kadar se pelje v svojem „gumirad-

lerju“ po ljubljanskih ulicah, in „gmejn folk“ se čudi, kako tiho teče ta stvar. Na Dunaju so nasprotno izvoščki z navadnimi ropotajočimi vozovi zelo redka stvar in to je tem lažje umljivo, ker bi bil sicer oni velikanski promet po onih z granitnimi kockami tlakovanih ulicah prehrupen: tu tramvaj, tam cela vrsta izvoščkov, tu zopet avtomobil s svojim tuleanjem, tam zopet cela red težkih tovornih voz, kolesarji, jezdec — ne veš, kam bi skočil, da ne prideš komu pod noge.

Dunajski izvošček je zelo ponosen človek, a ravno tako zelo vljuden, posebno pa, če posežeš pošteno v žep, ko mu dajesh napitnino. Le vprašajte onega Ljubljančana, ki je postal te dni brez diplome in grba „Euer Gnaden, Herr Baron“, ker je spustil, ne vemo, ali po pomoti ali nalašč, da poceni pride do „titelna“, izvoščku nekaj kronic preveč v roko.

Velika je razlika med „Einspannerjem“ in „Fijakerjem“. Prvi je enovprežen, drugi dvoprežen, prvi večinoma, drugi pa vedno „gumast“, vsaj v notranjem mestu. „Ta boljši“ se vozijo le v fijakerju“, kdor pa nima toliko cvenka, pa z „enovprežnikom“. Draga sta pa oba, in najboljšje jo zadene, kdor se vozi s tramvajem. Kranjci menda niti enim niti drugim niso dali mnogo zaslužka, ker so večinoma rabili svoje lastne, prirojene „Zweispännerje“.

Slovensko gledišče.

V.

Nič ni tako težko spoznati, kakor bistvo igralske umetnosti. Toda celi svet misli, da sme o gledišču — govoriti in soditi; kakor samoobsebi se zdi umevno, da je v glediških vprašanjih vsakdo poznavatelj umetnosti, in vendar jih le malo ve, zakaj se gre.

Tieck.

Gledišče in glediška kritika je pri nas Slovincih še veliko večja rak-rana, kakor kritika in recenzija knjig.

To se sliši paradokšno, a je žal resnica. Kruta, žalostna, — a istinita resnica. — Če velja sploh kje v kritiki princip, da se mora kritik temeljito poučiti o stvari, ki jo recenzira, velja to o gledišču.

Zastor se dvigne, vidimo pokrajino, v ozadju so gore, ki žare v solnčnem zahodu. Mi vidimo to, a kako se to inscenira, tega ne vidimo, in še en promil gledalcev ne ve, kako se to izvrši. Pa to je še malenkost. Koliko stvari je še skritih za zaveso, o katerih se našim kritikom niti ne sanja. In vendar mora dandanes vsak kritik tudi režijo upoštevati, zakaj režija je pogoj „stimunge“. — Slabo režiran Hamlet lahko propade. Iz tega sledi več kot preveč.

Morda izpregovorim o tehničnih sredstvih gledišča kdaj pozneje kaj več, v področje teme kot take,

konitum potom se mora urediti, da bodo računi obrtnikov zlasti rokodelskih mojstrov vsaj v enem letu zastareli. Po sedanjem zakonu ti računi zastare šele v 30 letih. Trgovci takoj svoj račun priloži k blagu ali pa ga pošlje takoj, ko odpošlje blago. Njegov račun zastara v enem letu. Tako bi moralo biti tudi pri vseh drugih obrtnikih. A kako je sedaj? Največ računov obrtnih zlasti pa rokodelskih mojstrov ni hitro poravnanih. So stranke, ki hočejo in tudi takoj poravnajo obrtniku svoj račun, vendar pa ostane največ obrtnih računov neporavnanih po več mesecev, da celo več let. Tožiti se obrtnik ne upa, ker ve, da mu po tožbi stranka pokaže hrbet. Obrtnik, zlasti pa rokodelski mojster, mora svoj dolg, bodi si da kupi materialje pri trgovcu ali večjem industrijalcu, takoj ali vsaj v kratkem času poravnati. Kakor hitro tega ne stori, zaračunajo se mu 6% obresti, večkrat pa še z višjo odstotno mero. Vrhu tega postane še popolnoma odvisen — suženj. Posledica temu je, da dolg raste vedno višje in višje, in kmalu nastane — katastrofa. Obrtnika ali rokodelca se izroči sodišču! Vse knjige in zapiske mu konfiscirajo. Stranke, od katerih ima obrtnik tirjati, se od sodišča neusmiljeno pritisne in iztirja se dolžno svoto. Konec vsega je: obrtnik-rokodelski mojster je ob vse. Stroškov je ogromno, kar ostane, dobi upnik. Stranke ga zapuste, in tudi ako zopet začne — ker mu družega ne preostaje — izvrševati svoj obrt, se stranke ne vrnejo, ker se jim je zameril, akoravno ne po svoji krivdi, ker jih je sodišče iztirjevalo. Njegov kredit stem tudi pade, in tako večkrat marsikateri obrtnik v obupu životari.

V tem oziru je zlasti v manjših mestih in krajih veliko slabše, nego v velikih. Dočim te v manjšem mestu ali kraju vsaka živa duša pozna in ti je nemogoče kaj prikriti, se v velikem mestu izgubiš iz enega v drugi okraj, ako te preganja podobna usoda. Res je, da večji trgovci takoj izvedo, vendar stranke se v velikomestnem vsakdanjem vrvenju ne zmenijo toliko, kakor v manjših mestih in trgih. Večkrat treba samo kakega hudobnega jezika, in že kažejo ljudje s prstom na človeka in si šepetajo: „poglej, ta ali oni bo faliral“.

Da se obrtni kredit uredi, potrebno je tudi še z drugega stališča. Pri nas Slovencih imamo mnogo talentov, vendar so večinoma pokopani. In zakaj? Marsikdo bi rad pokazal, kaj zna, vendar pa ne more. Denarja nima za potrebne materialije, kredita tudi nobenega. Velikokrat se sliši od merodajnih faktorjev: ja, ta ima talent, tega treba podpirati. Ostane pa po navadi samo pri besedah. Kadar pride čas, da je treba res dejansko pomagati, izginejo ti faktorji. Marsikateri ima talent, pa se bori, da vsaj zasluži, kar sproti potrebuje. Koliko bi se dalo pri nas na Slovenskem lepega napraviti, ko bi se res talenti podpirali!

Pripoznamo odkrito, da se med temi talenti nahajajo tudi falotje, ki najraje praznijo kozarce in zapijejo sproti, kar dobijo. Vendar te se kmalu spozna. Zraven teh je pa mnogo dobromislečih, ki hrepene samo po napredku in ki bi res radi pokazali, kaj premore njihova individualnost.

Obrtnijo kakor tudi industrijo potrebujemo, saj so naše potrebe čimdalje večje. Tudi je pa treba misliti na izvažanje. Tu pa se nam odpre široko polje. Država mora skrbeti, da pridobimo svetovnih trgov.

Obrtni kredit treba in je nujno, da se od strani države uredi. Na Francoskem dobi lahko mali obrtnik na menico od državne banke najmanjšo vsoto 100 frankov, in sicer brez posebnega poročila. Treba se mu je samo legitimirati, da je res samostojen

obrtnik. Za denar zahteva država samo po 2% obresti. Stem je malim obrtnikom veliko pomagano. Pri nas v naši ljubi Avstriji imamo tudi veliko denarnih zavodov, kateri tudi radi posodijo, seveda proti visokim obrestim. Poiskati mora obrtnik, ako je še tako majhna svota, dobrega poroka, večkrat tudi dva in še več. Imamo tudi Avstro-ogrsko banko, vendar ta pozna samo višje in pa protokolirane firme.

V Ljubljani se je ustanovila pred komaj pol letom obrtna kreditna zadruška, katera ima že lepe uspehe. Glavno njeno načelo je „inkaso“, to se pravi, obrtnik cedira svoj račun zadrugi, ta pa potem iztirja od dolžnika. Daje, kolikor je mogoče pri sedanjih razmerah, denar za nizko obrestno mero. To je nekaj, vendar še ni dovolj. Država mora poseči vmes in bo morala obrtnim zadrugam preskrbeti za nizko ceno denar. Stem bo obrtnikom izdatno pomagano. Obrtnija in industrija pa se bodeta razvijali, kar bo gotovo povzdignilo ugled in korist države. Obrtniki in industrijalci pa naj ne bijejo med seboj smrtonosne konkurence. Ravno ta divja tekma med seboj je kriva, da se izdelata toliko več „pofel blaga“ nego solidnega. Časi, ko se je vsak „pofel“ lahko prodal, tudi pojenjujejo. Naročniki uvidevajo, da je boljše kupiti dobro blago nego slabo. Raje plačajo nekoliko več, da je solidno izdelano. Obrtniki, zlasti rokodelci pa naj se med seboj vsaj nekoliko zblížajo in dogovorijo o enotnih cenah. S solidnostjo blaga in nepretiranimi, enakimi cenami se bo tudi obrtni kredit ojačil.

Iz trgovske in obrtne zbornice. V zadnji javni seji je bil namesto umrlega podpredsednika g. Kollmana izvoljen podpredsednikom trgovske in obrtne zbornice g. J. Mejač. Trgovski minister je to izvolitev potrdil.

Kako se brigajo severno-ameriške države za svoje obrtnike. Industrija je v severno-ameriških zedinjenih državah silno razvita. Vlada jo tudi na vse mogoče načine podpira. Zraven pa tudi ne pozabi obrtnih panog, katere niso fabriško razvite, pa vendar izvrstno cveto. Vsi konzuli severnih ameriških držav imajo strogi ukaz, da se morajo povsodi in tudi za najmanjšo stvar brigati in poskusiti, kjer koli je le mogoče, da se začnejo uvažati izdelki, ki so izdelani v severno-ameriških državah. Ravno sedaj je generalni konzul severno ameriških držav v Rio de Janeiro opozoril vse juvelirje imenovanih držav, kako lahko bi si osvojili trge v Braziliji. Dosedaj so uvažale samo francoske in nemške tvrde razno juvelirsko blago, bodi si da izdelano iz srebra ali zlata v Brazilijo. Generalni konzul omenja v svoji spomenici na juvelirje, da jih je že leta 1906 opozoril, in da je že takrat par severno-ameriških tvrdek si pridobilo nekaj trgov v Braziliji. V Brazilijo se je leta 1906 uvozilo za pol milijona kron stvari, izdelanih iz zlata in za 386.000 kron iz srebra. Pri tem je bila Nemčija prizadeta s 58% in Francoska s 35%. Ostalo so uvozile severno-ameriške države, oziroma nekaj malega nekatere evropske države. Iz tega se razvidi, kako pozornost imajo druge države in kako skrbijo za svoje obrtnike. Kažejo jim naravnost, kako in kje najboljše razpečajo svoje izdelke. Kakor razvidno, bodo sedaj severno-ameriški juvelirji poskusili vse, da izpodrinejo iz braziljanskih trgov svoje francoske in nemške tekmece. Da jih bo pri tem država podpirala, je brez dvojbe. Naši merodajni faktorji naj bi to upoštevali in skrbeli, da tudi naši avstrijski izdelki dobijo novih trgov. Stem bodo naši obrtniki in industrijalci zadovoljni, država bo pa imela le dobiček.

Tedenski pregled.

Kronska veljava stopi t. 1. julijem v vsem denarnem prometu v veljavo. Kdor bi še računal v goldinarski veljavi, bo kaznovan z globo.

Državni zbor je sprejel proračun v drugem branju. Pri stvarnih popravkih je prišlo skoraj do dejanskih spopadov.

Slovenski klub je sklenil vložiti predlog o jezikovnem zakonu za slovenske dežele. Ta vest je pobudila pri Nemcih veliko razburjenje.

Cesar se je v petek odpeljal na letovišče v Ischl.

Vseučiliška stavka končana. Na vseh vseučiliščih so se zopet pričela predavanja. Prof. Wahrung pride na praško nemško vseučilišče. Katoliški Čehi protestirajo proti tej namestitvi.

Slovanski svobodomiselnidijaki zborujejo v Pragi. Udeležba je majhna in s strani dijastva in s strani drugih udeležnikov.

Veliki nemiri so bili v Gradcu ob priliki slavnosti, ki ste jo priredili dve nemški katoliški dijaski društvu. Vsled terorističnega nastopa nemških buršev odstopi načelnik graške policije. Ostro napadajo tudi župana dr. Grafa.

Velikanski požar je uničil celo vas Zirl pri Inomostu na Tirolskem. Pogorelo je 120 poslopij, 200 družin je brez strehe. Sedem oseb se pogreša.

Nesreča na morju. Pri Corussi na španski obali se je potopil parnik „Larrache“. Prva poročila so poročala, da se je z njim potopilo nad 80 oseb, zadnja pa pravijo, da se jih pogreša 38.

Dopisi.

Iz Idrije. Kakor vsako leto, obhajali smo tudi letos prav slovesno praznik sv. Ahacija, to tembolj, ker se je ravno letos, kakor smo že svojčas poročali, dopolnilo četrto stoletje od znamenitega dne, ki je Idriji prinesel blagostanje in bodočnost. Zgodaj zjutraj je bila budnica, ob 9. uri pa parada s slovesno sv. mašo in procesijo, katere so se udeležili uradi, šole, razna društva in dolga vrsta drugih vernikov z zastavami. Posebno pozornost je letos vzbudila slavnost „na Zemlji“, ki se je po prijaznosti in trudoljubnosti g. nadoskrbnika Penco v veselje in zadovoljnost vseh obilih gledalcev izborna izvršila. Ob 4½ se je namreč pričel koncert društvene godbe, ki je privabil toliko občinstva, da je bil kmalu sicer obširen prostor popolnoma zaseden; posebno so nas veselile obile zastave v narodnih, cesarskih in avstrijskih barvah, lepi grbi avstrijskih kronovin, ki so viseli na drevju, dolge kite spletenega smrečja in obilica balončkov in lučic, kar nam je za večer obljubljalo krasno razsvitljavo. Ob vhodu se je lesketal orel z napisom: Viribus unitis! in številkami 1508, 1848, 1908: znak dvojnega jubileja: 400letnice idrijske in 60letnice cesarjeve.

Hitro je potekel čas ob zvokih pridno igrajoče godbe in približal se je večer, ki je zagrnil slavnostni prostor v temo, da se je takoj zatem toliko lepše posvetil v bengaličnih in električnih lučicah, in pričel se je prižigati umetalen ogenj. Opisati krasote posameznih raket, solnc itd. ni mogoče, rečemo le, da se je s tem pomenljivi dan proslavil tako, kakor še malokdaj, in marsikateri star Idrijčan je tisti večer videl in užival veselje, kakoršno se je svojčas v njegovi mladosti vršilo leto za letom na lepem slavnostnem prostoru. Poleg bengaličnega ognja je svetilo

naj zadostuje to, da naj bi vedel vsak kritik, kako se ustavlja loki v sobo, kako se napravijo prehodne barve v razsvitljavi, kako funkcionira stroj za veter, kaj so sofite, čemu služijo pogreznice, kakšni so novi sestavi odrov, itd. Pa menda ga ni še rodila slovenska mati kritika, ki bi vedel o vsem tem. Saj sem govoril z možem, ki je pisal leta in leta ocene, pa ni znal, kako se inscenira dež na odru.

In predstave?! Pa abstrahirajmo znanje režijske umetnosti in ostanimo pri drami, operi ali opereti sami, torej delu, kakoršno je. Kako se postopa tu pri nas?! Kritik gleda in posluša — in potem izreče svoj da — ali ne! To se mi zdi direktno ali barbarsko postopanje. Vzrokov imam več kot preveč!

Mi Slovenci imamo eno gledališče, torej najboljši in najslabši kulturni zavod v tem žanru. Potemtakem pač zasluži to gledališče, da se piše o njem in o predstavah v njem več kot deset vrst. Založnikov imamo malo, in še ti ne zalagajo dram, ker Slovenci kupujejo Nick Carterja in Sherloka. — Torej je vsaka slovenska premijera istovetna z novo knjigo. In o novo izišlih knjigah se ne piše deset vrst.

Kaj počno Nemci s Turandotom, ker ga je prevel Schiller. Pri nas je Funtek prevel Hauptmana, itd., pa o tem se piše: znani prevajalec je izvrstno rešil

svojo nalogo! S tem se je cel literaren dogodek — položil od akta.

Kritiki v drugih krajih prebero delo, predno gredo k premieri, dvakrat, trikrat, tako da ga poznajo vsekoli. Pri nas nihče ne stori tega. Vprašajte vse intendante, koliko kritikov je prišlo do dela, da ga prouče. — Od desetih ena desetina. In tako se kritik zanaša na svoje oko in uho.

Pri tem ne upošteva sledečega: V slovenskem gledališču se človek najlažje privadi češčine. Koliko trpi možnost razumevanja pri tem.

Igralci govore vloge s „svojimi besedami“ — seveda pri naših razmerah gre to na rovaš autorja. „Ekstemporanje“, — zakrivi autor; „plavanje“ — gre na račun slabega dialoga.

Kolikokrat se pri nas črta to in ono. Berite poročila od drugod. Videli boste, da se pripravijo kritiki za en izpuščen stavek. Pred tednom so v dunajski dvorni operi žvižgali in piskali, ker se je v Wagnerjevi „Walkiri“ izpustilo par brezpomembnih taktov. Pri nas kritik niti ne ve, da se je sploh kaj izpustilo. Pri nas kontrahiranja in izpustitve ipso facto ne pride v poštev. Ali je to kritika?! Kdor pravi, da je tako postopanje kritika, tistemu je umetnost — recimo skodelica, kamor se deva pepel izkajenih cigaret.

Saj pri tem od Slovencev nihče ne zahteva, da ve, da je Shilok-Jesika scena v Shakespearjevem Beneškem trgovcu pridevek raznih igralcev-virtuozov, in da je Shakespeare ni nikdar spisal; — takih detailov od nas ne bo nihče zahteval; zahtevati pa smemo, da ve kritik, da ni predpisana pavza v delu samem, če slučajno igralec ne pride pravočasno na oder.

Kritik mora preje preštudirati sam delo; mora si biti o značajih sam na jasnem, potem šele sme soditi, kaj in v koliko je pogodil g. X. svojo ulogo, v koliko je pa ni. Tako pa igralec faktično pri nas diktira kritiku, taka je uloga, taka je, kot sem jo jaz igral. In če igra pri tem Mefista patetično, deklamatorično, kritik bo mislil Mefisto je deklamator, torej je Goethe to zakrivil.

Kako naj sodi kritik o režiji, če ne pozna rokopisa in ne ve, v koliko se je držal režiser — predpisa, ki mu ga je dal pisatelj.

Par izjem poznam, drugače se pri nas dela tako; delo na odru je učinkovalo, strel koncem dejanja, lepe maske in novi kostumi so storili svojo dolžnost. — Torej delo dobro. Ali pa igralec je slabo znal, iztočnice ni donesel nobene, nobenega brutalnega efekta ni: — torej igra propala. Roza Bernd je zanič!

tudi okoli 1200 lučic v lončkih, ki so bili postavljeni po strehah, obokih, ali so pa v obliki rudarskih klavir, zvezd in drugih oblik svetili v poletno noč. Gotovo 2000 ljudi je s pozornostjo opazovalo dvigajoče se rakete, katerim so odgovarjali svetlobojni tovariši izza vile g. trgovca Golija; proti koncu so se na visokih drogih pokazale začetnice F. J. I. s krono na vrhu in ko je puhnilo še nekaj raketov v zrak se je obila množica z godbo vred v dolgi procesiji vrnila v mesto ali pa deloma sedla nazaj za mize, da se še nekoliko pokrepča in povesele.

Slovesnost se je res izvršila izborna, in hvala vsem, ki so kakorkoli pripomogli k povzdigi tega dne. Prepričani naj bodo, da so jim vsi gledalci za užitek od srca hvaležni.

Iz Postojne. Arko je imel besedo v „Slov. Narodu“; zagovarjal je svojo novo stavbo, namreč okrožno bolnico. Pri tem se je pa mož tako razsrdil nad „Domoljubom“ in „Slov. Meščanom“, da je padel v ton cele svoje konfuznosti. Ta konfuzni mož zagovarja svoje delo takole: Da bolnica ne stoji na pravem mestu, to vedo vsi, a v tem oziru se ne da nič pomagati. Pravi, da na prodajo stare bolnice še misliti ni, ker bi je nihče ne kupil. Torej, dvoje je konstatiral: Na pravem mestu ne stoji in nihče bi je ne kupil. Vsak pameten človek bi sedaj rekel takole: Če že stara bolnica ni na pravem mestu, torej ne bom še novega prizidka delal. Če je bila napaka že preje narejena, ne bom še nove napake delal zraven. Dalje mora sklepati pameten mož takole: Če je stara bolnica taka, da bi je nikdo ne kupil, torej ne bom še novega denarja zabijal v to stavbo, ker prizidek stavbe ne bo izboljšal. Ako bo pameten mož v tem položaju, potem bo tako hišo porabil za kak drug namen, bolnico bo pa prenesel na kraj, ki bo za bolnico pripraven. Ako že noben drugi človek ne bi hotel prevzeti take stavbe, vprašamo, ali jo mora prevzeti deželna? Ali mogoče misli Arko, da je dežela dolžna prevzeti vse, kar si v glavo vtepe kak postojnski Arko? Ali on meni, da je dežela in njeno zastopstvo tako, kakoršni so zastopniki postojnski. Ti n. pr. lahko Arkotu koncedirajo vse, saj jim je vseeno, da se le ne zamerijo. Toda upamo, da bo vendar že enkrat stopil vmes deželni odbor in naredil konec takemu gospodarstvu. Potem se nam pa očita še hudobija, ker smo trdili, da stavba ni bila razpisana. Mi nimamo prav ničesar zoper domačega stavbenika, toda, tako dolgo naj hudobija pade na glavo tistega, ki je to zapisal, dokler se nam ne citira lista, v katerem je bila stavba razpisana. Ljubi Arko! Sploh se pa tu ne gre za liberalizem ali klerikalizem, gre se za g o s p o d a r s t v o. Tu sem bomo pa posvetili še, ker se nam gnjusi tako gospodarstvo. — Toda še enkrat k stavbi. V Ljubljani imate moža, ki je že na vsak vogal pritisnil svoje ime. Arko v Postojni mu hoče biti enak. Toda na drugačen način. Prizidek k stari bolnici je precej širji, tako, da bo moral vsak poznati, kaj je Arko prizidal. Toda, to bo izgledalo tako grdo, da se bo zdelo, kakor da bi bili ta prizidek pripeljali res na kolesih, ga pritisnili k prejšnji stavbi, ki je bila pa tako trda, da se je nova izbuknila. No, če Arko hoče na tak način biti slaven, mu te slave ne zavidamo, ker kmetje, ko to gledajo, se smejejo. — Ker se pa že bavimo z Arkotom, naj povemo še, da hoče zidati tudi mlekarno. Tu je pa naredil zase in svojo stranko zelo slabo „štimmungo“. Mlekarno hoče postaviti v sredi trga, prav blizu vodovoda, meščanske šole in okrajnega glavarstva. Trudili so se možje, ki so spoznali, da je snaga bistveno potrebna za zdravje, toda Arko, čegar delo je bil tudi ponesrečeni vodovod, hoče vodovod, ki so ga ti možje vsaj po možnosti skusili razkužiti, hoče nanovo okuževati vodovod s svojo mlekarno, on hoče naj bo vsredi Postojne dim, ki bo prihajal od njegove mlekarne. Upanje imamo, da bo Arko tu vsaj pogorel, ker vemo, da bi se dobilo dovolj pripravnejših prostorov zato. Opozarjamo na to visoki deželni odbor in ga nujno prosimo, naj posveti vso svojo pozornost Postojni. Izjavljamo pa odločno, da se nam ne gre za strankarstvo, temveč izključno le za gospodarske interese. Več nam je namreč na davkoplačevalcih, kakor pa na osebah, ki ukazujejo, pri tem pa še mastno služijo.

Domače vesti.

Gg. naročnike opozarjamo nato, da naj se naročnina za naš list plača naprej. Prosimo torej, da stori v tem oziru vsak svojo dolžnost, nasprotno pa jo bo storil tudi list s tem, da bo z vsemi svojimi močmi deloval na dosego svojega cilja, obrambo meščanskih koristi. Ravnotako tudi prosimo gg. dopisnike, ki so nam doslej pridno poročali, da nam ostanejo zvesti tudi še nadalje in skušajo še dobiti drugih sotrudnikov. Z združenimi močmi k skupnemu delu!

Uredništvo in upravnštvo.

V ponedeljek na Vrhniki! Spored slavnosti 10letnega obstoja „Društvenega

doma“ na Vrhniki na praznik sv. Petra in Pavla dne 29. junija 1908 je sledeč: Ob tri četrt na deset dohod posebnega vlaka in sprejem gostov na kolodvoru ter obhod potrgu do župnijske cerkve sv. Pavla. Ob 11. uri: Sveta maša z nagovorom. Ob 12. uri: Slavnostno zborovanje v „Društvenem domu“. Ob 1. uri: Kosilo v raznih gostilnah. Ob pol 3. uri: Zborovanje rokodelskih društev v „Društvenem domu“. Ob pol 4. uri: Javna telovadba slovenskih telovadnih odsekov, pri kateri sodeluje slavna idrijska godba. Ob 5. uri: Ljudska veselica na vrtu „Društvenega doma“ s sodelovanjem pevskega društva „Ljubljane“, drugih pevskih društev in idrijske godbe. Med ljudsko veselico ob 6. uri v dvorani „Društvenega doma“ spevoigra „Po zaklad“, katero uprizori „Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov“ iz Ljubljane. Vstopnina k spevoigri 40 vinarjev. Ob pol 9. uri zvečer: Odhod posebnega vlaka. Na praznik sv. Petra in Pavla na svidenje na Vrhniki!

O d b o r.

Jako primeren izraz imajo Nemci za dejanja, s katerimi se hoče koga potolažiti in pridobiti zase, ki se ga je preje spravilo v slabo voljo — „Goderl kratzen“. Najnarodnejši in naprednejši deželni poslanec dr. Janko Vilfan se je s svojim protinarodnim in protistanovskim podrepništvom napram zagriženemu nemškemu hajlovstvu pri koroških sodiščih zameril ne samo pri onih volilcih radovljiško-tržiško-kamniškega volilnega okraja, ki mu pri volitvah niso dali svojih glasov, temveč tudi pri svojih resničnih volilcih. In temu se ni čuditi, posebno če se pomisli, da je župan mesta Kamnika dr. Kraut vendar koroški slovenski rojak, kateremu žalostne narodnostne razmere na Koroškem ne morejo biti neznane, in ki mora, če ima le še količjak narodnega slovenskega čuta v sebi, tembolj obsojati vsakogar, ki pomaga tlačiti pravice slovenskega rodu in jezika na Koroškem, in še veliko bolj, ako je to celo slovenski odvetnik in poslanec, torej človek, katerega prva in najsvetejša dolžnost je, braniti pravice slovenstva. Naj reče kdo, kar hoče, ali strankarska strast ne more seči tako daleč, da bi zamorila zmisel za narodnost, in posebno še, če je le-ta v taki nevarnosti, kakor je ravno na Koroškem. Trdno smo prepričani, da je Vilfanovo narodno izdajstvo obudilo splošno ogorčenje, tudi med njegovimi političnimi somišljeniki — stanovski njegovi tovariši kot taki ga takointako splošno obsojajo — in treba je bilo te somišljenike vsaj nekoliko potolažiti s kakim drugim „mazilcem“, ker se dr. Vilfan nikakor ne more oprati grdega madeža izdajstva narodnih koristi. V Radovljici mu tega ni treba, kajti tu je mož absolutni vladar, saj si je znal sčasoma pridobiti vsa vodilna in častna mesta, in človeku, ki ima oblast absolutne komande, ni treba poslušati, kaj govore njegovi nasprotniki in kaj si potihem šepetajo njegovi pristaši. Treba je le priviti par „šravfov“, in pristaši zopet parirajo, nasprotniki pa takointako še nimajo toliko moči, da bi strmoglavili ta absolutizem. Ergo — Radovljica parira. V Trziču imajo preveč opraviti s svojimi domačimi težavami — z bojem proti nemštvu in nemčurstvu — da bi se brigali za radovljiškega pašo s tremi konjskimi repi. Drugače pa je, kakor smo že rekli, v Kamniku. Tu se je že precej poleglo vilfanovsko navdušenje, in zato je bilo treba liberalnim Kamničanom nekoliko — „Goderl kratzen“, da se jih spravi zopet v dobro voljo. In to je tudi storil slavni poslanec kamniškega mesta, velenarodnjak dr. Janko Vilfan. Kamniško liberalstvo namreč ne stoji na bogve kako trdnih nogah, in dr. Janko Vilfan je velik — praktikus. Misli si namreč takole: če padejo liberalci v Kamniku, adijo moj mandat. Treba se je torej nekoliko pobrigati. V Kamniku namreč volijo z mestom tudi nekatere vasi, ki spadajo v mestno občino. Te vasi so pa t t t „klerikalne“, torej velika nesreča in pogibelj za blaženo liberalstvo kamniških purgarjev. Torej proč z njimi — seveda samo pri volitvah, ne pa tudi pri plačevanju mestnih doklad — kajti potem je rešeno liberalstvo in Vilfanov mandat. Jej, jej, kako je pač moralno prijetno pošegetati kamniške liberalce, ko je njihov poslanec v deželnem zboru predlagal, da naj te „vasi“ ne volijo z mestom. In odpuščeni so mu bili gospodu najnarodnejšemu in najnaprednejšemu poslancu vsi njegovi narodni grehi. Da, da, „Goderl kratzen!“ Le škoda, da deželni zbor ni kar z obema rokama sprejel te najnovejše Vilfanijade, temveč je dobil dr. Vilfan odgovor, kakor ga dobi šolarček, kedar zine kaj prav posebno „kunštnega“. In obnašal se je tudi dr. Vilfan potem tako, kakor šolarček, — ki dobi „kre“ po prstih: ni vedel, ali bi se jokal, ali smejal. Videlo se je pa, da mu za resnost ni bilo, kajti vse njegovo obnašanje, ves oni njegov krohot, vse je kazalo, da je bil njegov predlog čisto navaden humbug. Mož se je hotel pokazati, češ, mi smo tudi tu, mi, ki „delamo za narod.“ Poleg globoke resnosti, ki je vladala v deželnem zboru pri obravnavi tako važnega predmeta, kakor je volilna reforma, je igral dr. Vilfan žalostno ulogo človeka, ki nehote in nevede skrbi resnim ljudem za zabavo. Vsaj mislimo tako. Ako pa je bilo njegovo ravnanje premišljeno, no, potem bi bilo res še

prav posebj častitati njegovim volilcem na njihovem poslancu-klovnu.

Deželne bolnišnice — reši nas, o Gospod!

Tako pač vzklikne vsak, kdor je imel kaj opraviti s tem „vzornim“ zavodom. Pride bolnik v bolnišnico, v sobo za sprejem bolnikov. Tu čaka eno uro, dve, predno pride kdo, da ga sprejme. Bolnik prinese s seboj listek od zdravnika, ki ga je zdravil mesece, poudarjeno, od zdravnika, ki zavzema v deželni bolnišnici odlično mesto, ali ta listek ne velja nič, kajti sprejemajoči zdravnik, človek, ki niti slovensčine ne zna (škandal!) in niti rubrik ne pozna v sprejemnem žurnalu, ki bolnika vidi prvič, v svojem življenju, si prisvaja absolutno oblast odločbe, na kateri oddelek naj se odda bolnik. Šele po raznih posredovanjih se posreči bolniku priti na oddelek, kamor v resnici spada. Seveda ste med tem potekali že celi dve uri in že več. Pripomniti pa je treba, da se je treba zelo potruditi, da se v tem „kratkem“ času kaj doseže. Ako ne boš obletel cele deželne bolnišnice in iskal posredovalcev tu in tam, boš čakal, da se boš v sprejemni sobi postaral, predno te denejo kam. In potem ta velikanska vljudnost in prijaznost z bolniki! Neka gospa je želela, da bi se jo sprejelo v porodnišnico. Kako je „odločeval“ sprejemajoči zdravnik, smo že omenili. Ker je gospa želela, da bi se jo sprejelo v II. razred, ji je dotični uradnik, ki je — mimogrede omenjeno — storil na človeka vtis, kakor bi bil pri obedu nekoliko preveč pogledal v kozarček, precej „vljudno“ povedal, da se je sicer ne sprejme, ako takoj ne odšteje nekaj nad 80 K. Ker nikjer ne najdeš napisano, da se morajo bolnišnični stroški plačati naprej, ni niti bolnica niti njen soprog vedel zato, in tudi ni imel pripravljene denarja, pač pa se je dotičnega uradnika zagotovilo, da se ta vsota plača prihodnji dan, oziroma se želelo, da naj se počaka toliko časa (četrt ure), da pove zdravnik, ki je zdravil bolnico in zaradi nje že govoril s primarijem porodniškega oddelka, kje se namesti bolnika. Odgovor nato je bil: „Če dr. X plača, naj pa gre v II. razred“. Umljivo je, kako morajo taki prizori delovati na bolnico, ki vidi pred seboj težko operacijo, in nihče se ne bo čudil, da so se ji ob taki „vljudnosti“ vtilile solze policu. Ker je soprog dotične bolnice slučajno osebno znan s kontrolorjem bolnišnične uprave, se je končno lahko dosegel sporazum, da plača stroške za pol meseca naprej prihodnji dan. Najboljše pri celi stvari pa je bilo potem to, da se je bolnici pozneje povedalo, da na porodniškem oddelku sploh ni nikake razlike po razredih, da vse bolnice dobivajo enako postrežbo in hrano, da so nameščene v skupnih prostorih. Pri sprejemu se je pa zatrjevalo, da se eventuelno dobi hrana in postrežba III., II., I. razreda. Potemtakem v resnici ne veš, koga naj bi vprašal, da izveš, kako in kaj, na koga naj bi se obrnil, da te same „vljudnosti“ ne pograbi jeza, da končno obrneš hrbet temu deželnemu „dobrodelnemu“ zavodu, ko si pošteno preklel oni res velevzorni nered, ki se ga je posrečilo uvesti na ta zavod z onim zahrbtnim denuncijantskim in protekcijskim zistemom, ki je v predzadnjih časih začel tako lepo cveteti na njem in obrodil že tupatam kak krasen sad, četudi „nekoliko krvav“. Danes smo priobčili eden slučaj, ki se je slučajno dogodil človeku, ki nima one prav tipične slovenske napake, požreti vse, kar se mu narine na krožnik, prepričani pa smo, da se take in enake stvari dogajajo danzadnevom, le da ljudje ponižno potrpe, ker so že navajeni takega ravnanja, ker vedo, da ni dosti razlike med ljubljansko mestno klavnico in deželnim dobrodelnim zavodom — deželno bolnišnico. Za danes opozarjamo torej deželni odbor v prvi vrsti na naravnost škandalozno dejstvo, da opravlja v deželni bolnici inšpekcijsko službo, h kateri pripada tudi sprejemanje bolnikov, zdravnik, ki ne zna slovenski. V drugi vrsti naj se poskrbi zato, da se bolniku po sprejemajočem zdravniku ne bo jemalo zaupanja do zdravnika, ki so jih zdravili zunaj bolnišnice, s tem, da se naravnost prezirajo njihove pospreme listine, s katerimi so pospremili bolnika v bolnišnico. To bi menda zahtevala že zdravniška kolegijalnost sama, neglede na obzir napram bolniku. Končno naj bi se poskrbelo tudi zato, da se v sprejemni sobi na vidnem mestu pritrdijo določbe glede plačevanja oskrbovalnih stroškov. Vsekako bomo deželni bolnišnici odslej posvečali vso našo pažnjo in brezobzirno odkrivali vse, kar je v kvar in sramoto temu za celo deželo tako velevažnemu zavodu. Občinstvo, katero ima tozadevnih izkušenj, prosimo, da nam jih naznani.

Lepe razmere. Po Ljubljani se širi govorica, da so vsi sekundariji deželne bolnišnice vložili na deželni odbor vlogo, s katero odpovedujejo službo v deželni bolnišnici s 1. julijem t. l. in sicer zaradi neznosnosti kolega dr. Fridricha. Občinstvo je, kar je lahko umevno,

vsled tega razburjeno, ker po tem sklepu gg. sekundarijev ostanejo bolniki v bolnišnici od 1. julija naprej takorekoč brez zdravnikov. Ker je tu odločujoči faktor deželni odbor, upamo, da bo celo zadevo strogo preiskal brez ozira na razne osebne zveze in vplive.

Pivo se podraži. Z mesecem julijem se podraži pivo za 4 vinarje pri litru, ker je kartel pivovarjev sklenil zvišanje cene za 4 K pri hektolitru. V Ljubljani se bo torej točilo vrček po 24 vinarjev.

Davčne olajšave za nove hiše v Ljubljani. Davčni odsek državnega zbora je odobril dveletno podaljšanje davčne prostosti za nove hiše v Ljubljani.

Iz Kranja. (Ljudski dom.) V ponedeljek popoldne je blagoslovil vprico povabljenih gostov in dež. odbornika dr. Lampeta g. dekan Koblar temeljni kamen „Ljudskega doma“. Česar se je pogrešalo doslej v Kranju, to naj postane ta nova zgradba; središče vse organizacije. „Ljudski dom“ bo stal nasproti cerkvi, kjer je sedaj znamenje, ki se preseli med župnišče in škofijo. Enonadstropna stavba bo dolga 27 m. V pritličju bo hišnikovo stanovanje, javna knjižnica in velika veža, ki bo služila ob enem kot garderoba ob veselich. V pritličju je zadaj velika dvorana, dolga 20 m, široka 8 m in visoka 6 m. Strop bo betonska stavba, znani „Mounier-obok“ in bo stal sam krog 4500 K. Dvorana ima tudi galerijo, tako bo v njej, če odštejemo oder, prostora za kakih 450 ljudi. V prvem nadstropju bo imela svoje prostore nova, izvrstno napredujoča „Hranilnica in posojilnica“. Stavba bo gotovo mestu v kras in kranjski trg se bo razširil, ko izgine vodnjak pri cerkvi in padejo kostanji, do župnišča, kar je jako potrebno že z ozirom na gnječo ob tržnih dneh. Streha nad dvorano je ravna, tako da se da eventualno porabiti za poletne veselice. Da je bilo mogoče sploh misliti na zgradbo „Ljudskega doma“, se je treba zahvaliti zlasti poštvovalnosti meščanstva in tistim, ki so imeli dovolj poguma zanjo, če tudi še ni visoka stavbena svota vsa zagotovljena. Gotovo je, da bo zlasti dvorana dobrodošla za veselice, ker doslej ni bilo tako pripravnega in velikega prostora, pa tudi za razna predavanja in shode.

O kranjskem vodovodu ne more molčati neki gospod, ki bi si rad prilastil zanj vse zasluge. Imamo dokaze, da je vedoma govoril neresnico, češ da je Pavšlar intrigiral pri ministru zoper vodovod. Kje so denuncijantje, vsi dobro vemo, v kratkem pa bomo tudi brezobzirno in imenom razkrili, da so v istem taboru tudi podli intrigantje in škodljivci javnih koristi. Upamo, da bo za enkrat zadostovalo to svarilo.

Iz Kamnika. Naši liberalci jako pridno kujejo načrte za prihodnost. Svoje namene so pričeli izvajati z volilnim imenikom, nadaljujejo jih z naredbami po vzorcu ruskega absolutizma in s šikanami na pristase S. L. S.; dovršili pa bodo svoje namene pri volitvi volilne komisije in z običajnim korakom po volitvi. — Pravimo dovršili, zakaj našim liberalcem ni prav nič za delo, marveč za dobre mandate in volilno krivičnost jim je. Po volitvah je vse njih delo pri kraju in naj si bo še tako nujno. Za svojo krivičnost pa iščejo končno protekcije in se prav nič ne sramujejo, staviti svoje zaupanje v tajno nezmotljivost pisarja dr. Zmote Ker mladi nimajo časa zasledovati občinske uprave, zakaj prvo njih delo je držati volilce v dobrem mnenju za stare kolovodje — zato pogledimo nekoliko v občinsko poslovanje zadnjih let. Županstvo prevzame prijatelj prejšnjega župana, ki je obenem prijatelj ge. županje. Ob nastopu govori lep programni govor, katerega pristasa S. L. S. pogojno akceptira. Pri drugi seji mora isti že popravljati sejin zapisnik, ker overovatelj, ki je bil dosledno v osebi prejšnjega župana, se za programe ne briga; zapisnikar pa, ki po malikovalsko časti svojega predstojnika, je zmotljiv človek. Janko Koschir posluži se tu prvič županove avtoritete. Isto se potem z malimi izjemami ponavlja 3 leta. — Pristasa S. L. S. predlaga, naj se nabava gramoz odda po dražbi. Odda se kubični meter po Kron 2-80. Naslednje leto pa se ta sklep sistira brez kakega vidnega vzroka, dasi mestni delovodja zagotavlja, da stane občino gramoz v lastni režiji K 4 kubični meter. (Dalje sledi.)

Ženski vestnik.

»Za otroka«.

Sedanje stoletje so krstili za „stoletje otroka“. In res — otrok, to je danes najvišja moda. Vse, kar hoče veljati za moderno t. j. na višku časa stoji, hoče kaj storiti „za otroka“, — če ne družega, vsaj paradirati, plesati, flirtovati, demonstrirati itd. Vsak pač po svoje!...

Toda bodimo pravični. Ako odštejemo razne pretiranosti, razne nezdrave izrastke gibanja „za otroka“, ostane nam še precejšnja svota dobrih, zdravih načel in čistega navdušenja. Lahko se reče, da so ta načela, to navdušenje res velika pridobitev novega časa.

Premalo se je dosihdob zanimala javnost za varstvo osirotelih ali po starših zanemarjenih otrok,

premalo je zlasti država storila zanje. Moderno gibanje „za otroka“ je v tem oziru prebilo led in odlesel bo za one male nesrečnike napočila lepša doba — ako vsa znamenja ne varajo.

Pa ne le osiroteli in zanemarjeni otroci so, ki se je zanje zavzela moderna kultura, marveč otroci sploh. Enostransko se je dosedaj izticalo nedotakljivost avtoritete staršev, kakor bi bila ista sama sebi namen, otroci pa le sredstvo, štafaža za ta namen. Temu nasproti povdarja moderna filozofija dolžnosti in odgovornost staršev nasproti otrokom. To je prava beseda o pravem času.

Vsak vesten opazovalec mora priznati, da se starši v obče prav malo zavedajo važnosti vzgoje otrok. Večina njih misli, da je dovolj, ako se poskrbi za otroka v telesnem oziru in se ga ravno ne uči krasti. Vse drugo naj bi storila šola. Nič hudega se jim ne zdi, če otrok dan na dan vidi pri njih razne slabosti in sliši nelepe stvari, češ, saj otrok vsega tega ne opazi. In vendar so to kapljice strupa, ki prehaja polagoma otroku v kri in meso. Nič si tudi ne očitajo, ako s svojim življenjem, s svojim slabim, odurnim značajem grene otroku dneve mladosti ter jih oropajo najboljšega in najdražjega, kar jih more osrečiti za vse življenje: dobrih, plemenitih staršev in srečnega doma. Ne zavedajo se menda, kaj so jim vzeli, sicer bi jih morali prestrogo soditi.

Vsak stan zahteva posebne priprave, resnega učenja; le oče in mati misli, da je lahko vsak. In vendar je to najtežji in najvažnejši stan, ki se je zanj treba pripravljati vse življenje. Ne sicer v vadbi s kuhalnico in šivanko, kakor se to navadno misli, marveč z resno vadbo v čednosti. To velja jednako za oba zakonca. Globokoumno piše o tem Nietzsche; tako-le pravi:

„Zate samega, moj brat, imam neko vprašanje: kakor grezilo vržem to vprašanje v tvojo dušo, da zvem, kako je globoka.“

Ti si mlad in si želiš otroka in zakon. Toda vprašam te: si-li ti človek, ki si s me otroka želeli?

Si-li ti zmogovalec, samopremagalec, vladar ali gospodar svojih kreposti? Tako te vprašam.

Ali pa govori iz tvoje želje žival, nagon? Ali osamljenost? Ali nepokoj s sabo?

Jaz hočem, da tvoja zmaga in tvoja svoboda hrepenita po otroku. Žive spomenike gradi svoji zmagi in svojemu osvobojenju.

Visoko nadse zidaj. Toda najprvo mi moraš ti biti zgrajen, pravokoten na telesu in duši.

Ne le da rasteš, marveč kvišku rasti. K temu ti pomagaj vrt zakona!“

In dalje pravi:

„Zakon: tako pravim volji dveh, ustvariti eno, ki je več, kakor oni, ki so je ustvarili. Spoštovanje drugega pred drugim, kot pred hotečima tako voljo, imenujem zakon.“

Čist in krepak na duši in telesu bodi torej človek, ki stopa v zakon, da bodo otroci mogli v popolnosti stopiti še eno stopinjo višje.

Jednako uči krščanska morala, ki zahteva popolno čistost pred zakonom in predstavlja otroke kot nositelje bogopodobnosti in izvrševalce poslanstva, ki ga je Bog določil človeškemu rodu.

Ta vzvišeni pojmi o zakonu in otroku naj pronikne vsa srca. Kar je bilo doslej in kar je še gnjilega v tem oziru, skušajmo popraviti z besedo in

dejanjem. V bodoče pa vsak visoko drži zastavo kreposti iz spoštovanja do zakona in — „za otroka“.

Velikanska shoda za splošno žensko volilno pravico so priredile minole dni angleške sufražistke v Londonu. Navzočih je bilo do 250.000 žensk, ki so končno na dano znamenje vse naenkrat zavpile: „Splošno volilno pravico ženskam!“ Tako vztrajnemu in mogočnemu gibanju uspeh ne more izostati.

Ženske izključene iz ruskih visokih šol? Nekateri listi priobčujejo vest, da je ruski minister za ljudsko prosveto z okrožnico izključil iz visokih šol okolu dvatisoč slušateljic, od katerih imajo mnoge že 6 semestrov. Ali bo sedaj Rusija rešena? Sicer pa je žalostna resnica, da se ruska študentka le prerada pogreza v razne utopistične ideje.

Deželna skupščina ženskih poštних uslužbenk za Štajersko in Koroško se je 21. t. m. ustanovila v Gradcu.

Čiščenje in likanje moške obleke. Ako hočeš ponošeno moško obleko spraviti zopet v pravo stanje, da bo izgledala kakor nova, postopaj tako-le: Najprvo je obleko temeljito izteptati in izkrtačiti; potem se poišče vse eventualne madeže in jih skrbno odpravi z bencinom ali razredčenim salmijakovcem. Nato se zmeša 5 delov vode in 1 del salmijakovca, razprostre se obleko na mizo ter se jo v ravnih potezah krtači z ostro krtačo, namočeno v gornjo tekočino. Ko je vsa obleka na ta način očiščena in napoljena z vlago, se prične z likanjem. K temu je treba težkega in zelo vročega železa. Obleko se zloži na mizo ali desko po običajnih gubah, pokrije z mehko ruto in nato se gre počasi z likalnikom gori in doli. Pri tem je treba paziti, da se obleko ne zažge in se ne napravijo gube druge, nego ob krajeh. Uspeh bo obilo poplačal trud.

Lizol je najboljšo sredstvo proti stenicam. Napravi se močno raztopnino ter se z njo dobro zmoči — potom čopiča — vse opravje v posteljah, zidu in tleh. Potem smo za vedno varni pred stenicami — seveda le, ako ne zanesemo od drugod nove zalege.

Raztresena profesorica. Ta-le ljubeznjiv dovtip prinaša „Köln. Volksztg.“ o prvi francoski profesorici, gospej Curie: Ko je bila ista nekega jutra za topljena v svoje raziskavanje, priteče k njej neka postrežnica ter jej prestrašena zakliče: Gospa, gospa, ravnokar sem požrla eno iglo! — „O“, odvrne z najmirnejšim glasom profesorica, „tu imate drugo“.

Ustanovljeno 1842.

Telefon št. 154.

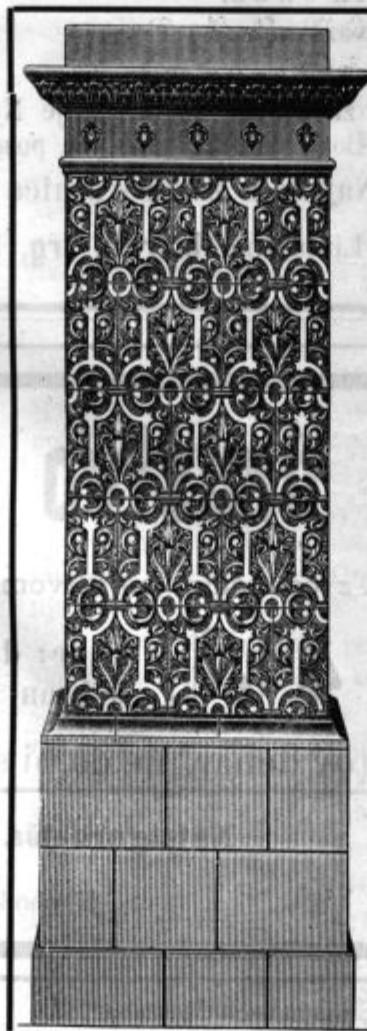
BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna: Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela „Union“.

Delavnica: Igriške ulice 6 Ljubljana.

52-5

Prva dolenska izdelovalnica lončenih peči in štedilnikov

J. V. APPE

v Kandiji pri Novem mestu

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu svojo izdelovalnico in zalogo 15-3

lončenih peči od preprostih do naj-finejših

iz bele ilovice, različnih barv.

Ilolica je na c. kr. tehničnem obrtnem muzeju na Dunaju preiskana in priznana kot najtrpežnejša ob vsaki premembi ognja, tako da lahko tekmuje z vsemi enakimi izdelki kranjske dežele v trpežnosti.

Spričevala so na razpolago. Za izdelke se jamči.

Postavljanje in popravila se izvršujejo točno in solidno po kolikor možno nizkih cenah.

Slovenci! Naročajte le pri domačih tvrdkah.

Ivan Kregar

pasar in izdelovatelj cerkvenega orodja
in posode

se priporoča veleč. cerkvenim pred-
stojništvom in slavnemu občinstvu
v obilna naročila vseh v njegovo
stroko spadajočih del, katera iz-
vršuje najtočnejše in najsolidnejše.
Prevzema tudi popravila.

Delavnica v lastni hiši
v Ljubljani, Elizabetna cesta.

Ravnočar došle krasne kravate, najnovejše bluze,
fina vrhnja in spodnja krila

priporoča po znano nizkih cenah tvrdka

A. Divod-Mozetič

v Ljubljani,
Stari trg št. 21.

Modna trgovina ter salon za
damske klobuke.

Filijalka v Kranju, Glavni trg.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Stari trg šte. 19

priporoča koverta s firmo, pismeni papir, ter vsa v to stroko spadajoča dela.

„Angleško skladišče oblek“

O. BERNATOVIČ

v Ljubljani, Mestni trg šte. 5.

Moška obleka od 4 gld. naprej.

Deška obleka od 2 „ „

Otroška obleka od 1 „ „

25-4

Ustanovljena l. 1831.

C. kr. priv. občna zavarovalnica

Ustanovljena l. 1831.

ASSICURAZIONI GENERALI V TRSTU.

Jamstveni zaklad nad **323 milijonov kron.**

Do sedaj izplačane škode nad **899 milijonov kron.**

Družba zavaruje:

Na življenje in za doto v vseh mogočih sestavah. Tekom leta 1906 zavarovalo se je pri tej družbi 16.847 oseb na življenje za kapital nad 140 milijonov kron.

Zoper požare, tatinski vlom, škode pri prevažanju, poškodbo zvonov in zrcalnih oken.

Sprejema tudi zavarovanja:

Zoper telesne nezgode in točo.

Pri tej družbi je zavarovan na življenje Njega svetost papež Pij X. in prevzvišeni knezoškof ljubljanski Anton Bonaventura; tudi vsa posestva Njega veličanstva cesarja avstrijskega.

➡ Največja zavarovalnica avstro-ogrske države. ⬅

Glavni zastop v Ljubljani: Marijin trg, Sv. Petra cesta šte. 2, v lastni hiši.

Yzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg 19 ————— registrovana zadruga z omejenim poroštvom. ————— Kongresni trg 19

sprejema hranilne vloge vsak
delavnik od 8. do 12. ure

po 4³/₄ | 0 | 0

to je: daje za 200 kron
9 kron 50 vin. na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama.

Najsigurnejša prilika za štedenje!

Kanonik A. Kalan l. r., predsednik.

Kanonik J. Sušnik l. r., podpredsednik.